

Internationalisering av små och medelstora företag som drivkraft för svenska innovationer

Sammanställning från den nationella klusterkonferensen i Karlstad 8–9 februari, 2011

Dialog om en svensk innovationsstrategi

Den nationella klusterkonferensen i Karlstad 2011 bjöd på många spännande tankar, idéer och erfarenheter. Inte så konstigt kanske med tanke på att drygt 200 regionala, nationella och internationella aktörer fanns på plats.

Bland de som deltog fanns bland annat internationella klusterexperter, representanter för närings- och utbildningsdepartementet, innovationsfrämjande aktörer som VINNOVA, Tillväxtverket och IVA, universitet och en rad framgångsrika klusterorganisationer.

Samtalen och programpunkterna kretsade kring internationalisering av små och medelstora företag. Något vi har goda erfarenheter av i Värmland, Dalarna och Gävleborg. Här bedrivs sedan ett antal år tillbaka ett aktivt och målmedvetet arbete där samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlighet skapar innovation, tillväxt och internationell konkurrenskraft.

Arbetet kanaliseras via 15 klusterorganisationer som omfattar mer än 700 företag med drygt 60 000 anställda. Klustren

sträcker sig från traditionell basindustri till nya branscher som geografiska informationssystem och tjänsteutveckling inom turism och upplevelser.

Att arbetet ger resultat vet vi eftersom vi mäter effekterna ute i företagen. Undersökningarna visar bland annat att vår arbetsmodell bidrar till nya produkter och tjänster, ökad försäljning och fler jobb.

Framgångarna har flera förklaringar. Inte minst lusten och modet att samverka. Att dela med sig av egna tankar, idéer och erfarenheter, och att lyssna på och lära av andra.

Därför är det glädjande att Näringsdepartementet nu är tydliga med att dialogen står i centrum i arbetet med den nya svenska innovationsstrategin som skall bidra till att Sverige kan möta framtida utmaningar, behov och efterfrågan med nya eller bättre lösningar.

Vi deltar mer än gärna i denna dialog. För vi vet av erfarenhet att dialog och samverkan ger resultat som många har nytta av.

Tomas Riste
Ordförande, Region Värmland

Leif Nilsson
Ordförande, Region Dalarna

Sven-Åke Thoresen
Ordförande, Region Gävleborg

Catarina Segersten Larsson,
1:e vice ordförande, Region Värmland

Anders Ahlgren
1:e vice ordförande, Region Dalarna

Lena Roos
1:e vice ordförande, Region Gävleborg

Samverkan leder till innovation, tillväxt och internationell konkurrenskraft

Marknadsföring, marknadsutveckling, effektmätning, innovativa miljöer, genusperspektiv och samspelet mellan lärosäten och näringslivet. Angreppssätten var många när internationalisering av små och medelstora företag som drivkraft för svenska innovationer diskuterades på den nationella klusterkonferensen i Karlstad.

Sverige behöver fler små och medelstora företag som vill växa. Därför finns det ett behov av en ökad internationalisering bland dessa företag. Samtidigt stärker det innovationsgraden i Sverige.

KLUSTERSATSNINGAR GER EFFEKT

I Värmland, Dalarna och Gävleborg bedrivs sedan ett antal år ett gemensamt arbete för att skapa innovation och tillväxt. Detta genom att fokusera på företag som är en del i kluster och deras samverkan med akademi och offentlighet. Undersökningar i de tre regionerna visar att just klusterföretag har ett starkt tillväxtfokus. 85 procent av klusterföretagen vill växa med både omsättning och personal, jämfört med 35 procent av alla företag, enligt mätningar som gjorts av Tillväxtverket.

En uppmärksam programpunkt på konferensen var en ny rapport om de positiva effekterna i klusterföretagen. På uppdrag av IVA har företaget Grufman Reje Management undersökt sex svenska kluster och jämfört deras tillväxt och ekonomiska utveckling med företag som inte är del av kluster. Undersökningen, som bygger på bolagsdata från aktiebolag, visar att kluster har positiva effekter för såväl tillväxt som konkurrenskraft och sysselsättning hos klusterföretagen.

Ett exempel som lyftes i rapporten var det värmländska IT-klustret Compare. Företagen i klustret växte med 213 procent mellan 2001 och 2008 och ökade avkastningen med 477 miljoner kronor, jämfört med IT-företag utanför klustret. Samtidigt vet vi att 85 procent av de små och medelstora företagen inte är aktiva på exportmarknaden. Det finns

alltså en stor potential för en ökad internationalisering bland landets mest tillväxtorienterade företag.

KLUSTER SOM VERKTYG FÖR INTERNATIONALISERING

Tillväxtverket och VINNOVA har de senaste fem åren satsat på att stödja utvecklingen av regionalt baserade branschsatningar genom Klusterprogrammet och Vinnväxt. Klustertanken är central i arbetet för att identifiera och utveckla små och medelstora företag med exportpotential även på nationell nivå

Från Tillväxtverkets sida poängterades att den samverkan och konkurrens som klusterföretagen bygger på tillför värden både för inblandade aktörer och ekonomin i stort. Bland annat genom inläring och kunskapsuppbyggnad, synergieffekter, sociala relationer och nätverk, informationsflöden och infrastruktur.

Ett tydligare och mer konsekvent fokus på klustersatsningar är även en viktig del i framtida VINNOVA-program. För att stärka svensk attraktions- och innovationskraft krävs en nationell kraftsamling där olika aktörer på regional och nationell nivå samspelar. Här ser man bland annat att klustren kan identifiera komplementära internationella partners som utvecklar och stärker de små och medelstora företagen.

KLUSTREN DEL I INNOVATIONSSTRATEGIN

Även från Näringsdepartementets sida betonades klustrens positiva effekter och att klustren är viktiga för utvecklingen i Sverige. Man lyfte bland annat att samverkan i kluster stärker svensk industri i stort, och att klusterbildningar gör det lättare att på nationell nivå få överblick över vad som händer i regionerna. Hur klustren kan arbeta med och bidra till en ökad internationalisering blir därför en central del i den nya innovationsstrategin som regeringen nu tar fram.

10 punkter för ökad internationalisering av små och medelstora företag

En ökad internationalisering av små och medelstora företag är en drivkraft för svenska innovationer. Konferensdeltagarnas inspel resulterade i en 10-punktslista med förslag på hur internationaliseringen av små och medelstora företag kan förbättras.

1. ANVÄND KLUSTERORGANISATIONER

Klusterorganisationer underlättar samverkan mellan regionalt starka näringslivsgrenar, akademi och offentliga aktörer och är ett utmärkt verktyg för ökad kommersialisering och internationalisering av små och medelstora företag. Regeringen bör därför ge de nationella innovationsfrämjande aktörerna i uppgift att använda klusterorganisationer i högre utsträckning.

2. UTÖKA TILLVÄXTANALYS UPPDRAG

Tillväxtanalys är en viktig aktör, inte minst beträffande omvärldsbevakning. Näringsdepartementet bör utvidga Tillväxtanalys uppdrag så att det även omfattar att förmedla kunskapen om vad som händer i omvärlden till regionala kluster med företag som kan omvandla detta till nya affärer.

3. FÖRSTÄRK EXPORTRÅDET

Regeringen bör ge Exportrådet resurser och uppdrag att samverka med regionala nätverk av små och medelstora företag i större omfattning. Ett femårigt exportprogram för klusterorganisationer skulle förstärka exportsatsningar hos företag som vill växa med omsättning och personal.

4. ANVÄND INVEST SWEDEN I HÖGRE UTSTRÄCKNING

Kunskaps- och innovationssamhället har förändrat förutsättningarna att locka företag att etablera sig i Sverige. Det bli allt viktigare att synliggöra den spetskompetens som finns och som kan attrahera utländska aktörer. Utrikesdepartementet bör därför verka för att Invest Sweden och de regionala klusterorganisationerna arbetar närmare varandra. Det effektiviserar arbetet och gör att fler små och medelstora företag har nytta av Invest Swedens arbete.

5. SAMORDNA REGELVERK OCH TIDSPERSPEKTIV

Att det nationellt fattas två- eller treåriga beslut i sjuåriga program ger inte en strukturell utveckling. Anpassa de nationella tidsperspektiven för att säkerställa tillväxtfrämjande långsiktighet. Samtidigt bör de nationella myndigheternas medfinansiering beräknas på liknande sätt,

till exempel genom att företagens tid räknas på samma sätt hos VINNOVA och Tillväxtverket.

6. STÄRK KLUSTERORGANISATIONERNAS ROLL SOM PROJEKTÄGARE

Gör det möjligt att förskotta större belopp till klusterorganisationer så att tillväxthämmande likviditetsproblem undviks. Det förbättrar möjligheterna att långsiktigt stödja små och medelstora företags internationalisering.

7. REGIONALA TILLÄMPNINGSCENTRUM

Gör långsiktiga satsningar på regionala kunskapscentrum med fokus på internationalisering. Genom att koordinera Invest Sweden, Tillväxtverket och Exportrådet med regionala aktörer kan avancerade analyser tillämpas i högre utsträckning. Till exempel genom kunskapsutveckling mellan akademi och små och medelstora företag som leder till ökad affärskraft och internationalisering.

8. PREMIERA SAMVERKAN MELLAN AKADEMI OCH NÄRINGSLIV

Utbildningsdepartementet bör utveckla kriterierna för tilldelningen av forskningsmedel så att de i högre utsträckning premierar samverkan med företag. Det motiverar forskare att bidra till kunskapsutveckling och dela med sig av internationella kontakter till små och medelstora företag. Samverkan underlättas av att fysiska mötesplatser för små och medelstora företag på akademiska lärosäten, så kallade klusterrum, inrättas.

9. EN MER INKLUDERANDE TILLVÄXT

Kvinnors företagande och potential för internationalisering är en tillgång som kan tas tillvara på ett bättre sätt än idag. Säkerställ därför att genusmedvetenheten hos myndigheter, klusterorganisationer och projektägare ökar, till exempel genom en obligatorisk genusutbildning.

10. MÄT EFFEKTERNA UTE I FÖRETAGEN

Skapa ett särskilt program för utveckling av metoder för att mäta effekterna av offentlig finansiering. Mät effekterna ute i företagen. Mätningen ger kunskap om vad offentliga investeringar resulterar i och bidrar samtidigt till att nya strategier och arbetssätt utvecklas som stärker de små och medelstora företagens internationalisering.

Från konferensen...

"Vår studie visar att klusterföretag växer och utvecklas bättre än motsvarande företag utanför kluster. Skillnaden beträffande tillväxt och konkurrenskraft är signifikant till klusterföretagens fördel"

Anna Löfmarck, Grufman Reje Management

"Just nu är Sverige utan tvekan en stark och positiv kraft för hur klusterorganisationer kan fungera som dörröppnare för små och medelstora företag på nya, internationella marknader"

Ifor Ffowcs Williams, Cluster Navigators

"Klusterorganisationer med en tydlig strategi för internationalisering förbättrar små och medelstora företags möjligheter att nå ut på en global marknad"

Gerd Meier zu Köcker, Cluster Program Germany

"Resultaten som presenterades på klusterkonferensen är imponerande och visar att klustren bidrar till ett ökat internationellt samarbete"

Karin Hallerby, Tillväxtverket

"Genom att utveckla innovativa kluster och starka forsknings- och innovationsmiljöer stärker vi svensk attraktions- och innovationskraft"

Göran Marklund, VINNOVA

"Klusterorganisationerna bidrar till att föra näringslivet och akademien närmare varandra. Det är en spännande och glädjande utveckling"

Albin Gaunt, Utbildningsdepartementet

"Klusterbildningar ger växtkraft i olika branscher. En central del i dialogen kring den nya innovationsstrategin är hur klustret bidrar till en ökad internationalisering"

Sara Modig, Näringsdepartementet

KLUSTERSAMARBETE FÖR INNOVATION OCH TILLVÄXT

Region Värmland, Region Dalarna och Region Gävleborg arbetar gemensamt för att stödja utvecklingen av klusterorganisationer. Projektet omfattar 15 klusterorganisationer med omkring 700 företag som tillsammans har cirka 60 000 anställda. Målet med samarbetet är att öka tillväxten och konkurrenskraften i de tre regionerna genom att stimulera samverkan mellan företag i samma bransch. Utvecklingsarbetet syftar även till att öka innovationskraften i företagen, bland annat genom att stimulera samarbete med högskola och universitet för att utveckla nya produkter och tjänster.

Mellan åren 2007–2013 satsas totalt 1 miljard kronor via EU:s strukturfonder och svensk medfinansiering för att utveckla starka innovativa miljöer kopplade till den basindustri som finns i Värmland, Dalarna och Gävleborg.

www.klusterkonferensen.se